

Mötesbok: Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott (2025-04-10)

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Datum: 2025-04-10

Plats: Esplanaden, Stadshuset

Kommentar:

Dagordning

Ärenden

14/25 JUSK Tid för justering	3
15/25 JUSK yttrande på motion 10/2024: Duschbås i skolornas omklädningsrum	4
16/25 JUSK yttrande på motion 13/2024: Regnbågsboenden	19
17/25 Remiss av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun	35
18/25 JUSK Genomgång av nämndernas grunduppdrag och jämställdhetsmålet i planeringsdirektiv för 2026 44	
19/25 JUSK Information om reviderad policy för inköps- och upphandlingsverksamhet	55
20/25 JUSK Information om övergripande styrning och uppföljning av tilläggsuppdraget 2024:1	66
21/25 JUSK Informationer 2025	67

Tjänsteskrivelse

2025-04-04

Kommunfullmäktiges
jämsälldhetsutskott

Diariernr: KS-2025/00019

JUSK Tid för justering

Förslag till beslut

Jämställdhetsutskottet beslutar

Att utse XX till justerare.

Att protokollet justeras digitalt senast måndag den 14 april 2025.

Förnamn, Efternamn
Befattning

Sofia Gustafsson

Tjänsteskrivelse

2025-04-03

Kommunfullmäktiges
jämsälldhetsutskott

Diariennr: KS-2024/00767

Motion 10/2024: Duschbås i skolornas omklädningsrum; Anders Norqvist (L)

Förslag till beslut

Jämsälldhetsutskottet föreslår kommunfullmäktige

Att anse motionen besvarad

Ärendebeskrivning

I motion 10/2024 föreslår Liberalerna att uppdra till kommunstyrelsen att tillsammans med berörda nämnder tillse att alla duschar i Umeås skolor utrustas så att elever kan duscha i avskildhet.

Motionären lyfter att det finns risk för kränkningar och otrygghet i samband med idrottslektionen då vuxnas möjlighet att närvara och följa upp tryggheten i omklädningsrum och duschar är begränsad. Detta kan i sin tur leda till att elever inte duschar, anpassar sin ansträngning för att inte behöva duscha allt inte deltar alls på lektionen av oro för utsatthet i omklädningsrummet.

Fritidsnämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt tekniska nämnden har yttrat sig och föreslår kommunfullmäktige att anse motionen besvarad med hänvisning till det gällande lokalfunktionsprogrammet vid nybyggnationer av idrottshallar som innehåller krav på duschar utan insyn samt låsbara och insynsskyddade utrymmen. Nämnderna lyfter även hur ärendegången ser ut för anpassningen av befintliga utrymmen kopplat till förändrade lokalbehov med koppling till elevernas trygghet.

Jämsälldhetsutskottets yttrande

Jämsälldhetsutskottet instämmer i den problembeskrivning som Liberalerna framhåller i sin motion. Utskottet ser även positivt på att det finns ett lokalfunktionsprogram för nybyggnationer av idrottshallar som beskriver hur omklädningsrum kopplade till fullstora hallar ska utrustas där det tydligt ingår krav i linje med motionärens förslag.

Samtidigt vill utskottet lyfta att den absoluta majoriteten av Umeå kommuns elever går i skolor som inte är ny- eller ombyggda efter 2021 då

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2024/00767

nu gällande lokalfunktionsprogram antogs. Den ärendegång som beskrivs i nämndernas yttranden kring anpassning av befintliga utrymmen är därför central och jämställdhetsutskottet vill här understryka vikten av att denna process är väl känd i organisationen så att dessa justeringar efterfrågas aktivt vid behov.

Det framgår också av nämndernas beskrivningar att dessa anpassningar i befintliga anläggningar genomförs förutsatt att det finns investeringsmedel. Här vill jämställdhetsutskottet framhålla att det i för- och grundskolenämndens grunduppdrag framgår att nämnden ska säkerställa att den kommunala utbildningen utgår från grundläggande demokratiska värderingar och alla barn och elevers lika värde. Vidare ska såväl för- och grundskolenämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ansvara för arbetsmiljön för de barn och elever som finns i nämndernas verksamhet.

UNGA-undersökningen 2024 visar att var tredje tjej och var fjärde kille har någon gång blivit utsatta för hot, utfrysning eller trakasserier på skolan eller fritiden, och av de som upplevt detta är det sex av tio som säger att det hänt på skolan. Av ungdomarna som regelbundet blivit utsatta för hot, utfrysning eller trakasserier säger tjejerna i högre grad att det hade samband med ens utseende eller personlighet. För killarna är utseende, personlighet och längd eller vikt det vanligaste svaret näst efter att de inte vet.

Stillasittande hos ungdomar är ett uppmärksammat problem inom skolan. För att skapa förutsättningar för rörelse behöver också infrastrukturen som rör ex. Idrottslektioner vara sådan att barn och unga känner sig trygga, med förutsättning att kunna duscha efter idrottslektionen.

Med anledning av ovan vill jämställdhetsutskottet göra medskicket att tillse att särskild vikt läggs vid dessa frågor när prioriteringar av investeringsmedel för ombyggnationer görs.

Beslutsunderlag

Motion 10/2024

Fritidsnämndens yttrande

För- och grundskolenämndens yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande

Tekniska nämndens yttrande

Beredningsansvariga

Annika Dalén, jämställdhetsstrateg

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2024/00767

Beslutet ska skickas till

Motionären

Berörda nämnder

Förnamn, Efternamn

Befattning

Annika Dalén

Jämställdhetsstrateg

Umeå kommun
För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag
2025-02-20

§ 17

Diarienum: SK-2024/00424

Yttrande om motion (L) 10/2024 - Duschbås i skolornas omklädningsrum

Beslut

För- och grundskolenämnden beslutar att ställa sig bakom yttrandet nedan och att föreslå kommunfullmäktige att motionen ska anses besvarad.

Reservation: Elmer Eriksson (M) till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Liberalerna lägger i motionen fram behovet av duschbås i Umeås skolors omklädningsrum för att öka tryggheten och minska kränkningar. Enligt motionen undviker många elever att duscha eller delta i idrottslektionerna på grund av oro för vad som kan hända i omklädningsrummen. Detta påverkar i sin tur deras möjligheter att uppnå målen i ämnet.

Därför yrkar Liberalerna att kommunfullmäktige beslutar att uppdra till kommunstyrelsen, i samarbete med berörda nämnder, att säkerställa att alla duschar i Umeås skolor utrustas så att elever kan duscha i avskildhet.

Yttrande

För- och grundskolenämnden anser att det är viktigt att alla elever ska känna sig trygga vid omklädning vid idrottslektioner. Nämnden anser att det i alla duschutrymmen, i de idrottshallar som nyttjas av elever i grundskolan, ska finnas möjligheter för elever att duscha i avskildhet.

Inom för- och grundskolenämndens ansvarsområde nyttjas 44 olika idrottshallar för undervisning inom grundskolan i idrott och hälsa.

Merparten av dessa hallar är kommunala hallar där Fritidsförvaltningen är förstahandshyresgäst och hyr i sin tur ut lokaler till föreningslivet, allmänheten och utbildningsförvaltningen. Några få hallar är inte kommunala, exempelvis Stöcke allaktivitetshus, Elofssonhallen, Musköten och Landstingshallen.

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2025-02-20

Fritidsnämnden beslutade 2021 om ett lokalfunktionsprogram (Diariern: FN-2021/00008) vid nybyggnationer av idrottshallar. Där beskrivs hur omklädningsrum kopplade till fullstora hallar ska utrustas, inklusive att duschbås ska finnas. I lokalfunktionsprogrammet står det att det i varje omklädningsrum ska finnas en RullstolsWC (vidare förkortad till RWC) med dusch. Till omklädningsrummen ska det knytas duschrum med tre duschbås med skärmväggar utan insyn från omklädningsrum. Ett duschbås ska vara låsbart. Det ska också krävas insynsskydd i rummet då det inte får förekomma direkt insyn till omklädningsdel eller duschar från korridorer och/eller idrottshallen. Vidare framgår också information om utformningen av enskilda omklädningsrum samt omklädningsrum för lärare och domare, som dagtid kan användas av elever i behov av detta.

Om det visar sig att det föreligger ett behov av att anpassa duschar i befintliga hallar tar skolans lokalplanerare kontakt med tekniska nämnden (Fastighet) som utreder lösningar och utför anpassningar under förutsättning att det finns investeringsmedel.

En inventering av de duschutrymmen i idrottshallar som nyttjas av grundskolan är genomförd hösten 2024. Inventeringen visar att det finns flera olika typer duschutrymmen med olika grader av möjlighet till avskildhet:

- Duschar utan avskiljning (ej draperi och ej låsbart).
- Duschar med draperi (avskiljning mellan duschar och draperi som dörr, ej låsbart).
- Duschbås (avskiljning med väggar, dörr och låsbart med hasp).
- RullstolsWC med duschmöjlighet i omklädningsrum.
- RWC med duschmöjlighet med egen ingång från korridor.

Det finns idag 28 idrottshallar som saknar duschbås men där finns det tillgång till duschar med draperi eller RWC. Det finns sex idrottshallar som saknar både duschbås och draperi men viss tillgång kan finnas till enstaka RWC. Två av dessa är inte kommunala hallar. På två av de kommunala hallarna pågår ärenden för att anpassa omklädningsrummen.

Motionen lyfter fram ett viktigt område och för- och grundskolenämnden är positiv till förbättringar i duschutrymmen som bidrar att elever har möjlighet att duscha avskilt vid behov. Motionen anses besvarad utifrån att det finns en fungerande arbetsgång för att anpassa skolans lokaler efter förändrade lokalbehov.

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2025-02-20

Beslutsunderlag

Bilaga: Motion 10/2024 - Duschbås i skolornas omklädningsrum

Beredningsansvarig

Lina Gullbrand, skolstrateg, Grundskolan

Yrkanden

Elmer Eriksson (M) för avslag till motionen.

Tobias Holmbom (V), Moa Brydsten (S), Roland Samuelsson (S), Arvid Lundberg (MP), Lucas Nilsson (KD) och Maria Lindvall (-)(L) för bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Propositionsordning

Ordföranden prövar avslag till motionen mot bifall till tjänsteskrivelsens förslag och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.

Beslutet ska skickas till

Ks-diarium KS-2024/00767

Kanslichef

§ 10

Diarienum: FN-2024/00049

Motion 10/2024: Duschbås i skolornas omklädningsrum; Anders Norqvist (L)

Beslut

Fritidsnämnden föreslår kommunfullmäktige

att anse motion 10/2024: *Duschbås i skolornas omklädningsrum* besvarad.

Ärendebeskrivning

Liberalerna genom Anders Norqvist har lämnat in en motion till kommunfullmäktige med rubriken "*Duschbås i skolornas omklädningsrum*".

Liberalerna lägger i motionen fram behovet av duschbås i Umeås skolors omklädningsrum för att öka tryggheten och minska kränkningar. Enligt motionen undviker många elever att duscha eller delta i idrottslektionerna på grund av oro för vad som kan hända i omklädningsrummen. Detta påverkar i sin tur deras möjligheter att uppnå målen i ämnet.

Därför yrkar Liberalerna att kommunfullmäktige beslutar att:

- uppdra till kommunstyrelsen att tillsammans med berörda nämnder tillse att alla duschar i Umeås skolor utrustas så att elever kan duscha i avskildhet.

För- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, tekniska nämnden, fritidsnämnden och jämställdhetsutskottet (JUSK) har beretts möjlighet att yttra sig över motionen.

Fritidsnämndens yttrande

Fritidsförvaltningen är nästan uteslutande förstahandshyresgäst i idrottshallar och hyr i sin tur ut lokaler till föreningslivet, allmänheten och utbildningsförvaltningen.

Umeå kommun
Fritidsnämnden

Protokollsutdrag
2025-02-19

I Umeå kommun finns ett *Lokalfunktionsprogram för idrottshallar* som beslutats av fritidsnämnden (dnr FN-2021/00008). Programmet är styrande vid nybyggnation av idrottshallar. I programmet beskrivs hur omklädningsrum kopplade till fullstora hallar ska utrustas, inklusive att duschbås ska finnas.

I lokalfunktionsprogrammet står det bland annat att det i varje omklädningsrum ska finnas en RWC med dusch. Till omklädningsrummen ska det knytas duschrum med tre duschbås med skärmväggar utan insyn från omklädningsrum. Ett duschbås ska vara låsbart. Det krävs insynsskydd i rummet då det inte får förekomma direkt insyn till omklädningsdel eller duschar från korridorer och/eller idrottshallen.

Vidare framgår också information om utformningen av enskilda omklädningsrum samt omklädningsrum för lärare och domare, som dagtid kan användas av elever i behov av låsbart duschutrymme.

Med hänsyn till ovan anses motionen besvarad.

Beslutsunderlag

Motion 10/2024: Duschbås i skolornas omklädningsrum

Beredningsansvariga

Thomas Savilahti, fritidskonsulent

Fritidsnämndens beslutsordning

Yrkanden

Anders Hägglund (S) med instämmande av Johan Asplund (MP) – bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Propositionsordning som godkänns

Ordföranden finner att det finns ett förslag till beslut. Fritidsnämnden beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till

KS diarium, märk ämnesraden med KS-2024/00767

Umeå kommun

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Protokollsutdrag

2025-02-19

§ 26

Diarienum: SK-2024/00424

Yttrande om motion (L) 10/2024 - Duschbås i skolornas omklädningsrum

Beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att ställa sig bakom yttrandet nedan och att föreslå kommunfullmäktige att motionen ska anses besvarad.

Reservation: Anders Norqvist (L) till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Liberalerna lägger i motionen fram behovet av duschbås i Umeås skolors omklädningsrum för att öka tryggheten och minska kränkningar. Enligt motionen undviker många elever att duscha eller delta i idrottslektionerna på grund av oro för vad som kan hända i omklädningsrummen. Detta påverkar i sin tur deras möjligheter att uppnå målen i ämnet.

Därför yrkar Liberalerna att kommunfullmäktige beslutar att uppdra till kommunstyrelsen, i samarbete med berörda nämnder, att säkerställa att alla duschar i Umeås skolor utrustas så att elever kan duscha i avskildhet.

Yttrande

Fritidsförvaltningen är nästan uteslutande förstahandshyresgäst i idrottshallar och hyr i sin tur ut lokaler till föreningslivet, allmänheten och utbildningsförvaltningen. Inom gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ansvarsområde ingår fyra gymnasieskolor: Dragonskolan, Maja Beskowgymnasiet, Midgårdskolan och Forslundagymnasiet. I samtliga av dessa skolors idrottshallar finns duschbås i duschutrymmena att tillgå och därmed ges det möjlighet att duscha i avskildhet.

När ett förändrat lokalbehov uppstår med koppling till elevernas trygghet, följer ärendegången följande steg: Rektor kontaktar områdeschefen för en dialog. Efter dialogen kontaktas lokalplaneraren, som tillsammans med tekniska nämnden (Fastighet) och eventuellt andra berörda parter

Umeå kommun

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Protokollsutdrag

2025-02-19

utreder möjliga lösningar. När utredningen är klar presenterar Fastighet förslag för verksamheten att ta ställning till. Därefter kan lokalplaneraren genomföra beställningen och Fastighet utför anpassningarna, förutsatt att det finns investeringsmedel.

Fritidsnämnden beslutade 2021 om ett lokalfunktionsprogram (Diarien: FN-2021/00008) vid nybyggnationer av idrottshallar. Där beskrivs hur omklädningsrum kopplade till fullstora hallar ska utrustas, inklusive att duschbås ska finnas. I lokalfunktionsprogrammet står det att det i varje omklädningsrum ska finnas en RWC med dusch. Till omklädningsrummen ska det knytas duschrum med tre duschbås med skärmväggar utan insyn från omklädningsrum. Ett duschbås ska vara låsbart. Det krävs insynskydd i rummet då det inte får förekomma direkt insyn till omklädningsdel eller duschar från korridorer och/eller idrottshallen. Vidare framgår också information om utformningen av enskilda omklädningsrum samt omklädningsrum för lärare och domare, som dagtid kan användas av elever i behov av detta.

Motionen anses besvarad eftersom gymnasieskolan redan erbjuder möjligheten för elever att duscha avskilt i samband med idrottsundervisningen. Dessutom finns en fastställd arbetsgång för att anpassa skolans lokaler efter förändrade behov. Vidare har ett lokalfunktionsprogram beslutats som tar hänsyn till framtida byggnation av idrottshallar.

Beslutsunderlag

Bilaga: Liberalernas motion 10/2024 - Duschbås i skolornas omklädningsrum

Beredningsansvarig

Anna Persson, utbildningsstrateg

Yrkanden

Peter Vigren (S), Mariam Salem (MP), Daniell Andersson (V) och Madelen Nord (M) för bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Umeå kommun

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Protokollsutdrag

2025-02-19

Anders Norqvist (L) för bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordföranden prövar bifall till tjänsteskrivelsens förslag mot bifall till motionen och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till

Ks-diarium KS-2024/00767

Kanslichef

Umeå kommun
Tekniska nämnden

Protokollsutdrag
2025-01-30

§ 6

Diarienum: TN-2024/00581

Yttrande över motion 10/2024: Duschbås i skolornas omklädningsrum; Anders Norqvist (L)

Beslut

Tekniska nämnden beslutar

att föreslå kommunfullmäktige att anse motionen besvarad med motivering nedan.

Ärendebeskrivning

Liberalerna genom Anders Norqvist (L) har lämnat in en motion till kommunfullmäktige med benämningen "Duschbås i skolornas omklädningsrum", se bilaga. Motionären lyfter upp vikten om att hjälpa ungdomar att skapa en tryggare omgivning i skolornas omklädningsrum och duschar. Enligt motionen undviker många elever att duscha eller delta i idrottslektionerna på grund av oro för vad som kan hända i omklädningsrummen. Detta påverkar i sin tur deras möjligheter att uppnå målen i ämnet.

Därför yrkar Liberalerna att kommunfullmäktige beslutar att:

- uppdra till kommunstyrelsen att tillsammans med berörda nämnder tillse att alla duschar i Umeås skolor utrustas så att elever kan duscha i avskildhet.

Tekniska nämnden har fått i uppdrag att yttra sig över motionen och lämnar följande förslag till yttrande.

Yttrande

Motionen lyfter fram ett viktigt ämne som avser elevernas trygghet i skolmiljön. Tekniska nämndens uppdrag är bland annat att se till att de lokaler som används av barn och vuxna oavsett ålder och kön ska upplevas som trygga, ändamålsändliga och anpassade för verksamhetens behov.

Umeå kommun
Tekniska nämnden

Protokollsutdrag
2025-01-30

Vid nybyggnationer av idrottshallar där nämnden är byggherre tas hänsyn till lagkrav, myndigheternas föreskrifter och rekommendationer samt kommunens egna riktlinjer och styrdokument. Umeå kommuns *Lokalfunktionsprogram vid nybyggnationer av idrottshallar*, som är beslutad av fritidsnämnden, Dnr: FN-2021/00008, beskriver hur omklädningsrum kopplade till fullstora hallar ska utrustas, inklusive att duschbås ska finnas. I lokalfunktionsprogrammet står det att det i varje omklädningsrum ska finnas en RWC med dusch. Till omklädningsrummen ska det knytas duschrum med tre duschbås med skärmväggar utan insyn från omklädningsrum. Ett duschbås ska vara låsbart. Det krävs insynsskydd i rummet då det inte får förekomma direkt insyn till omklädningsdel eller duschar från korridorer och/eller idrottshallen.

När verksamheter i befintliga lokaler upplever ett förändrat lokalbehov initierar verksamheten processen. Detta enligt Umeå kommuns rutin. Det innebär att det har utförts och utförs lokalanpassningar av bland annat omklädningsrum med duschar i befintliga idrottshallar. Vissa anpassningar samplaneras med underhållsåtgärder.

Inom utbildningsnämndernas ansvarsområde nyttjas idag 48 olika idrottshallar i undervisningssyfte där 44 hallar nyttjas av för-och grundskolenämnden och fyra hallar av gymnasie-och vuxenutbildningsnämnden.

Den största delen av dessa hallar är kommunens egna där Fritidsförvaltningen är förstahandshyresgäst och hyr i sin tur ut hallarna till Utbildningsförvaltningen, föreningslivet och allmänheten. Några få hallar är inte kommunägda, exempelvis den idrottshall som nyttjas i Stöcke (*Mötesplats Stöcke*), *Elofssonhallen* i Röbäck, *Musköten* på Umedalen och *Landstingshallen*.

Under hösten 2024 har grundskolan genomfört en inventering av de 44 idrottshallar som nyttjas av för-och grundskolenämnden för att säkerställa duschmöjligheter för elever. Om det visar sig att det föreligger ett behov av att anpassa duschar i befintliga hallar, där det saknas möjlighet för elever att duscha i avskildhet, kommer verksamheten (grundskolan) att initiera behov av lokalanpassningar till tekniska

Umeå kommun
Tekniska nämnden

Protokollsutdrag
2025-01-30

---

nämnden (Fastighet). Därefter utreder Fastighet möjliga lösningar och utför anpassningar under förutsättning att det finns investeringsmedel.

Inom gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ansvarsområde ingår fyra gymnasieskolor: Dragonskolan, Maja Beskowgymnasiet, Midgårdskolan och Forslundagymnasiet. I samtliga av dessa skolors idrottshallar finns duschbås i duschutrymmena att tillgå.

Med hänsyn till ovan anses motionen besvarad.

Förslag på sammanträdet

Urban Wikman (L) yrkar bifall till motionen.

Fredrik Rönn (C) ställer sig bakom Urban Wikmans (L) yrkande.

Håkan Johansson (S) yrkar på bifall till tjänsteskrivelsen.

Rebecka Dejby (MP) yrkar på bifall till tjänsteskrivelsen.

Johan Stål (V) yrkar på bifall till tjänsteskrivelsen.

Tekniska nämndens beslutsordning

Ordföranden frågar om nämnden kan besluta enligt tjänsteskrivelsen och konstaterar att så är fallet.

Beslutsunderlag

Bilaga – Motion10/2024: Duschbås i skolornas omklädningsrum.

Checklista för handläggning av ärenden inför politiska beslut. Bilaga.

Beredningsansvariga

Christina Lundgren, chef fastighetsförvaltning

Anna Bugaeva, handläggare

Beslutet ska skickas till

ksdiarium@umea.se

OBS! märk ämnesraden med diarienummer: KS-2024/00767

MOTION TILL UMEÅ KOMMUNFULLMÄKTIGE

Duschbås i skolornas omklädningsrum

Umeås skolor arbetar kontinuerligt med trygghet och värdegrund. Förebyggande arbete är otroligt viktigt men just i omklädningsrum och duschar är de vuxnas möjlighet att närvara och följa upp tryggheten begränsad. Det skapar utrymme för kränkningar och otrygghet. Undersökningar visar att många elever låter bli att duscha efter idrotten, eller inte deltar alls på idrotten, av rädsla för vad som kan hända i omklädningsrummet. Därför är det viktigt att vuxenvärlden går in och hjälper ungdomarna att skapa en tryggare omgivning. Ingen ska behöva stå naken inför sina plågoandar i duschen och vara rädd för att bli fotograferad och utlagd på sociala medier.

Många omklädningsrum och duschar har många år på nacken och vi kan med säkerhet säga att få vuxna hade accepterat att duscha i den miljö som vi låter våra barn och ungdomar vistas i idag.

Elever vittnar om att de inte alls går på idrotten eller låter bli att göra sitt bästa för att inte bli svettiga eftersom de inte kommer att vilja duscha efteråt. Det medför i sin tur att påverka elevens möjligheter till måluppfyllelse i ämnet.

Därför yrkar Liberalerna att kommunfullmäktige beslutar att:

- uppdra till kommunstyrelsen att tillsammans med berörda nämnder tillse att alla duschar i Umeås skolor utrustas så att elever kan duscha i avskildhet.

Anders Norqvist (L), skolpolitisk talesperson

Tjänsteskrivelse

2025-04-03

Kommunfullmäktiges
jämfästldhetsutskott

Diariennr: KS-2024/00838

**Motion 13/2024: Regnbågsboenden; Anders
Norqvist och Wilma Hvirfvel (L)****Förslag till beslut**

Jämfästldhetsutskottet föreslår kommunfullmäktige

Att avslå motionens första att-sats

Att anse motionens andra att-sats besvarad

Ärendebeskrivning

Liberalerna föreslår i motion 13/2024:

- att Umeå kommun utreder förutsättningarna för att etablera regnbågsboenden i form av hela eller delar av boenden eller likvärdiga alternativ inom äldreomsorgen och individ- och familjeomsorgen (LSS).
- att Umeå kommun tillser att alla anställda inom omsorgsverksamhet har kunskap om och förståelse för HBTQ-personer

Motionärerna hänvisar bland annat till Socialstyrelsens rapport från 2023, "Kommunal vård och omsorg för äldre hbtqi-personer. En kartläggning" där myndigheten bland annat lyfter att tillgång till inkluderande miljöer inom vården och omsorgen samt kunskap om hbtqi-personers levnadsvillkor, hälsa och rättigheter, samt förmåga till ett hbtqi-kompetent bemötande, är förutsättningar för ett individ- och personcentrerat arbete.

Individ- och familjenämnden samt äldrenämnden har yttrat sig på motionen och föreslår båda avslag på motionens första att-sats och att anse motionens andra att-sats besvarad.

Jämfästldhetsutskottets yttrande

IFN och ÄN lyfter utmaningar och möjligheter med att tillskapa regnbågsboenden inom individ- och familjeomsorgen och äldreomsorgen. IFN menar att det finns få eller inga exempel på kommuner som bedriver liknande verksamhet som beskrivs i motionen inom LSS. Vad gäller äldreboenden lyfter ÄN ett exempel från Haninge som planerade att erbjuda som första äldreboende i Sverige en enhet med hbtqi-inriktning för

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2024/00838

äldre, men vid uppstarten fanns inga sökanden och boendet ändrade inriktning för enheten.

Målsättningen i Umeå kommun är att så långt det är möjligt bistå seniorer att självständigt bo och leva i sin ordinarie bostad och därefter med stöd av hemtjänst- och hemsjukvård för att leva ett bra liv ännu en tid hemma. Vård- och omsorgsplatser tillfaller de personer med störst omvårdnadsbehov.

Umeå kommun genom äldrenämnden driver inga seniorboenden likt den kooperativa hyresrätten Regnbågen som motionen hänvisar till. De seniorbostäder som inte är vård- och omsorgsboenden utan en boendeform som innebär att bo i ett hus tillsammans med andra i en liknande fas i livet, att det i huset finns samvaroytor med gemensamhetskök och aktivitetsrum och att det i huset finns en seniorvård på plats några dagar i veckan, drivs idag av privata hyresvärdar samt av Bostaden och vänder sig till invånare från 60 år utan omfattande vårdbehov.

Att uppleva trygghet, gemenskap och välbefinnande är av vikt för att förebygga ensamhet, oro och risk för ökad sjuklighet. Jämställdhetsutskottet vill därför lyfta vikten av mötesplatser utöver boendet, inte minst för seniorer, såsom exempelvis Seniortorget. Här skulle med fördel utbudet kunna kompletteras med aktiviteter riktade specifikt mot målgruppen HBTQI-personer.

Vidare instämmer jämställdhetsutskottet i vikten av att säkerställa att kunskap om och förståelse för HBTQI-frågor samt makt och kön genomsyrar förvaltningarnas verksamheter för att se till att individuella behov respekteras och levnadsberättelserna tas tillvara för att skapa en god omsorg och ett gott bemötande som ger förutsättningar för alla att ha makt att forma samhället och sina egna liv.

HBTQI-utbildning ingår redan idag i den kommunövergripande utbildningen "En arbetsplats för alla", samt att frågorna även berörs under passet om jämställdhet och diskriminering på chefsutbildningen. Jämställdhetsutskottet vill dock lyfta vikten av att säkerställa att samtliga medarbetare inom verksamheterna tar del av befintliga utbildningar och att det förs en levande dialog kring frågorna på arbetsplatserna.

Beslutsunderlag

Motion 13/2024

Individ- och familjenämndens yttrande

Äldrenämndens yttrande

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2024/00838

Beredningsansvariga

Annika Dalén, jämställdhetsstrateg

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Förnamn, Efternamn

Befattning

Annika Dalén

Jämställdhetsstrateg

Umeå kommun
Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag
2025-03-19

§ 55

Diarienum: IFN-2024/00229

Motion 13/2024 - Regnbågsboenden

Beslut

Individ- och familjenämnden yttrar sig till kommunstyrelsen i enlighet med yttrande 2025-01-15 och föreslår att kommunfullmäktige avslår den första att-satsen och att den andra att-satsen anses besvarad.

Ärendebeskrivning

Liberalerna föreslår i en motion till kommunfullmäktige att Umeå kommun ska utreda förutsättningarna för att etablera regnbågsboenden i form av hela eller delar av boenden eller likvärdiga alternativ inom äldreomsorgen och individ- och familjeomsorgen (LSS). Liberalerna yrkar också på att Umeå kommun ska tillse att alla anställda inom omsorgsverksamhet har kunskap om och förståelse för hbtq-personer.

Förvaltningen föreslår att nämnden yttrar sig i enlighet med yttrande 2025-01-15.

Arbetsutskottets beslutsordning

Yrkande

Andreas Lundgren (S) och Igor Hell (M) yrkar bifall till tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Andreas Sellstedt (V) och Hanna Lundin Jernberg (L) yrkar bifall till motionen.

Arbetsutskottets beslutsgång

Ordförande frågar om yrkandena är rätt uppfattade och finner så.

Ordförande ställer yrkandena mot varandra och finner att arbetsutskottet har beslutat att bifalla tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2025-03-19

Individ- och familjenämndens beslutsordning

Andreas Lundgren (S), Igor Hell (M) och Veronica Kerr (KD) yrkar bifall till tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Liv Zetterberg (V) och Hanna Lundin Jernberg (L) yrkar bifall till motionen.

Individ- och familjenämndens beslutsgång

Ordförande frågar om yrkandena är rätt uppfattade och finner så.

Ordförande ställer yrkandena mot varandra och finner att nämnden har beslutat att bifalla tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Beslutsunderlag

Motion 13/2024 Regnbågsboenden

Yttrande 2025-01-15

Beredningsansvarig

Utredare Tilda Molin

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

§ 29

Diarienumr.: ÄN-2024/00176

Yttrande över motion 13/2024 - Regnbågsboenden**Beslut**

Äldreämnden yttrar sig i enlighet med förvaltningens yttrande och föreslår kommunfullmäktige att avslå motionens första att-sats och att anse motionens andra att-sats som besvarad.

Reservation

Åsa Bäckström (V) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Badro Lajaab (L) inkommer med en skriftlig reservation enligt följande:
” Jag, Badro Laajab (L), reserverar mig mot beslutet att avslå motionens första att-sats.

Alla äldre ska kunna känna sig trygga och inkluderade inom äldreomsorgen, och att utreda möjligheterna för regnbågsboenden hade varit ett steg i rätt riktning.

Umeå ska vara en kommun där vi tar jämställdhet och likabehandling på allvar – att säga nej till en utredning är att blunda för de utmaningar som HBTQ-personer fortfarande möter inom omsorgen.

Jag står fast vid mitt yrkande om att bifalla motionen med denna reservation.”

Ärendebeskrivning

Liberalerna i Umeå yrkar i motion 13/2024- Regnbågsboenden - att kommunfullmäktige beslutar om att Umeå kommun utreder förutsättningarna för att etablera regnbågsboenden i form av hela eller delar av boenden eller likvärdiga alternativ inom äldreomsorgen och individ- och familjeomsorgen (LSS) och att Umeå kommun tillser att alla anställda inom omsorgs verksamhet har kunskap om och förståelse för HBTQ-personer.

Beslutsunderlag

Yttrande 2025-02-03

Motion 13/2024 - Regnbågsboenden

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2025-02-27

Beredningsansvariga

Åsa Jernbom, strateg

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Äldrenämndens beslutsordning

Yrkanden

Badro Lajaab (L) och Åsa Bäckström (V) yrkar bifall till motionen.

Veronica Kerr (KD) och Lotta Holmberg (M) yrkar bifall till tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Propositionsordning

Ordförande ställer tjänsteskrivelsens förslag till beslut mot motionen och finner att nämnden beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Reservation

Åsa Bäckström (V) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Badro Lajaab (L) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

MOTION TILL UMEÅ KOMMUNFULLMÄKTIGE

Regnbågsboenden

Det egna hemmet är den mest betydelsefulla platsen för en enskild individ. Det är där var och en har rätt att känna sig hemma och det är där vi alla har rätt att känna oss trygga. Tyvärr är det så att vissa av oss inte klarar av att sköta vårt hem, matlagning, hygien och så vidare, varför vi också kan vara i behov av hjälp – ibland med det mest intima och integritetskränkande. Just därför är bostaden en oerhört viktig plats och så långt det går ska vi själva kunna välja var och hur – och med vem – vi vill bo.

Samhället förser olika grupper med bostäder av olika anledningar, det kan exempelvis handla om seniorbostäder, olika former av kollektivboende som särskilt boende, LSS boende, asylboende, HVB med flera. HBTQ-personer finns överallt i samhället, även i dessa grupper. Trots att det svenska samhället kommit långt i frågor om människors lika värde finns fortfarande fördomar och fientlighet gentemot flera olika grupper i samhället. Därför är det viktigt att alla människor har möjlighet att få ett boende där de känner att de kan leva precis som de är och inte behöva dölja vem de tycker om.

Socialstyrelsen har haft i uppdrag av regeringen att kartlägga kommuners vård och omsorg för äldre hbtqi- personer och gruppens behov av kommunal vård och omsorg. Detta redovisades 2023, "Kommunal vård och omsorg för äldre hbtqi-personer. En kartläggning". I denna rapport lämnar Socialstyrelsen flera förslag om hur äldre hbtqi personers tillgång till och benägenhet att söka kommunal vård och omsorg skulle kunna förbättras. Det handlar bland annat om tidigare upplevelser av diskriminering, förtryck och våld eller hot om våld mot äldre hbtqi-personer, vård och omsorgspersonalens kunskap om hbtqi och bemötandet av äldre hbtqi-personer samt tillgång till inkluderande miljöer inom vården och omsorgen.

I Stockholm finns det sedan flera år tillbaka ett seniorboende som heter just Regnbågen och drivs som en kooperativ hyresrätt. Alla ska ha möjlighet att välja boendeform som den enskilde själv anser passar bäst och här kan även allmännyttan driva på för att skapa fler platser för liknande ändamål. Det är också viktigt att i detta sammanhang påpeka att ett regnbågsboende är viktigt för de individer som vill, men får absolut inte vara det enda alternativet för HBTQ-personer.

Därför yrkar Liberalerna att kommunfullmäktige beslutar:

att Umeå kommun utreder förutsättningarna för att etablera regnbågsboenden i form av hela eller delar av boenden eller likvärdiga alternativ inom äldreomsorgen och individ- och familjeomsorgen (LSS).

att Umeå kommun tillser att alla anställda inom omsorgsverksamhet har kunskap om och förståelse för HBTQ-personer.

Anders Norqvist (L). Ledamot Umeå kommunfullmäktige

Wilma Hvirfvel (L). Ersättare Umeå kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen

Yttrande över motion 13/2024 - Regnbågsboenden

Liberalerna har i en motion till kommunfullmäktige föreslagit att Umeå kommun ska utreda förutsättningarna för att etablera regnbågsboenden i form av hela eller delar av boenden eller likvärdiga alternativ inom äldreomsorgen och individ- och familjeomsorgen (LSS). Liberalerna yrkar också på att Umeå kommun ska tillse att alla anställda inom omsorgsverksamhet har kunskap om och förståelse för hbtq-personer.

Individ- och familjenämndens yttrande

Rättigheter och utbildningsinsatser

Alla inom funktionshinderomsorgen har rätt till en god omsorg fri från diskriminering, kränkningar, förutfattade meningar och bristande kompetens. Lagen om stöd till vissa funktionshindrade (LSS) ger bland annat rätt till stöd och service, att alla ska kunna bestämma över sitt eget liv och ha möjlighet att delta i samhället. I brukarnas genomförandeplan ska levnadsberättelsen tas tillvara för att skapa en god omsorg utifrån individuella behov. Det är generellt viktigt att det finns kompetens bland anställda och att hbtqi-perspektivet uppmärksammas inom funktionshinderomsorgen eftersom alla ska kunna vara den man önskar och leva det liv man vill.

Umeå kommun tillhandahåller centralt en utbildning för alla medarbetare som fokuserar på det förebyggande arbetet mot diskriminering och kränkande särbehandling. Stöd- och omsorgsförvaltningen ska under 2025 ytterligare stärka förutsättningarna för ett inkluderande arbetssätt genom att göra en långsiktig planering av verksamheternas behov av att stärka kunskap och förhållningssätt inom hbtqi utifrån ett medborgarperspektiv. En genomlysning av verksamheten ska ligga till grund för vilka utbildningsinsatser som behöver genomföras, samt vilka områden som ska prioriteras. Eventuell upphandling av nya utbildningar ska också ingå i nämndens utbildningsplan. Detta finns skrivet i nämndens verksamhetsplan för 2025.

Målgrupp och behov

När det gäller boenden med specialkompetens i bemötande av hbtqi-personer ser förvaltningen att det kan ha sina fördelar, men ser också risker med att ett regnbågsboende skulle kunna leda till ökad segregering i stället för ökad trygghet. Enligt RFSL är hbtqi ett samlingsnamn för homosexuella, bisexuella, transpersoner, queera och intersexpersoner. H:et och b:et handlar om sexuell läggning, T:et handlar om hur man definierar och uttrycker sitt kön, medan Q:et rör sexuell läggning, könsidentitet, relationer och/eller sexuell praktik men kan också vara ett uttryck för ett kritiskt förhållningssätt till rådande normer. I:et handlar om att kroppen bryter mot normer kring kön. Att klumpa ihop alla ovanstående begrepp och kalla det för en grupp kan vara missvisande. Vissa gemensamma nämnare finns för alla som bryter mot normer, men det kan vara stor skillnad på att göra det utifrån sin sexualitet jämfört med att göra det genom en normbrytande könsidentitet. Det kan därför också vara problematiskt att förutsätta att personer som på något sätt identifierar sig som hbtqi har liknande preferenser när det gäller boendesituation.

Förvaltningen har hittills inte uppfattat att det finns en efterfrågan på regnbågsboenden. Om en person önskar ett separerat boende är dock inte en fråga som aktivt ställs till brukare idag, men frågan har hittills inte uppkommit på annat håll vad förvaltningen känner till. Det finns därmed ingen exakt nulägesbild för hur behovet av ett sådant boende ser ut eftersom sådan statistik inte förs. Det går inte heller att, som tidigare nämnt, utgå från att alla inom funktionshinderomsorgen som identifierar sig som hbtqi skulle vara intresserade av att bo på ett separerat boende. Utifrån detta är förvaltningens bedömning att gruppen som har intresse av att bo på ett regnbågsboende troligtvis är ganska liten i Umeå kommun.

Matchningsprocess och lokaler

Matchningsprocessen till omsorgsboenden är redan idag komplicerad då den utgår från en rad önskemål kring bland annat ålder, lokalisering och att få bo tillsammans med personer med ungefär motsvarande funktionshinder. Att placeras med andra som identifierar sig som hbtqi-personer anses idag inte som en bärande parameter för en bra matchning till ett boende, och förvaltningen bedömer att lägga till detta som en parameter kan leda till en än mer komplicerad matchningsprocess. I dagsläget finns ingen passande lokal för ändamålet, vilket innebär att det skulle krävas en nybyggnation inför en eventuell uppstart av ett regnbågsboende. I tider av utmanade ekonomi behöver alla boendeplatser nyttjas av de som har största behov och det kan därför generellt finnas risker med etablering av enheter med särskilda inriktningar. Om boenden

byggs med öronmärkta platser för vissa grupper utan säkert underlag riskerar kommunen helt enkelt att platser står tomma.

Slutsats

Sammanfattningsvis blir det svårt att på ett tydligt sätt definiera målgruppen för ett regnbågsboende och även svårt att undersöka behovet. Det finns få eller inga exempel på kommuner som bedriver liknande verksamhet som beskrivs i motionen inom LSS. Kooperativa hyresgästföreningar finns dock inom den öppna bostadsmarknaden, såsom till exempel "Regnbågen" i Stockholm som beskrivs som ett seniorboende för HBT-personer (www.regnbagen.net). Förvaltningen konstaterar att arenan för denna typ av boenden är och bör vara inom den öppna bostadsmarknaden. Det är dock av största vikt att kommunen fortsätter arbeta med olika typer av utbildningsinsatser för att alla ska känna sig välkomna på sina boenden oavsett sexuell läggning eller om man på andra sätt bryter mot normer. Förvaltningen föreslår att yrkandet om regnbågsboenden avslås och att yrkandet om kunskap kring hbtq bland anställda anses vara besvarat.

Källor:

Individ- och familjenämndens uppdragsplan 2025
Kunskapsguiden (2018) Om hbtq.
<https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/arbetsmetoder-och-perspektiv/hbtq/om-hbtq/> (hämtad 2025-01-14)
Nilsson Camilla. Yttrande över motion 21/2019 – Regnbågsboenden.
Regnbågen (2025) Ett tryggt boende.
<https://www.regnbagen.net/> (hämtad 2025-01-14)
RFSL (2017) Jobba vidare – Tips för normkritiskt arbete i LSS verksamheter
https://www.rfsl.se/wp-content/uploads/2019/05/JobbaVidare2017_web_sidor.pdf (hämtad 2025-01-14).

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Tilda Molin
Utredare

Kommunfullmäktige

Yttrande över motion 13/2024 - Regnbågsboenden

Att uppleva trygghet, gemenskap och välbefinnande på ålderns höst är av vikt för att förebygga ensamhet, oro och risk för ökad sjuklighet.

Liberalerna (L) har i en motion till Kommunfullmäktiga yrkat att:

Umeå kommun utreder förutsättningarna för att etablera regnbågsboenden i form av hela eller delar av boenden eller likvärdiga alternativ inom äldreomsorgen och individ- och familjeomsorgen (LSS). Umeå kommun tillser att alla anställda inom omsorgsverksamhet har kunskap om och förståelse för HBTQ-personer. Äldrenämnden behandlat en liknande motion under 2019 avseende Regnbågsboenden, ÄN-2019/00327, där Kommunfullmäktige, KS-2019/00738, beslutade att avslå att-sats om etablering av regnbågsboende samt bifall att Umeå kommun tillser att alla anställda inom omsorgsverksamhet har kunskap om och förståelse för HBTQ-personer.

Seniorboende, trygghetsboende eller andra kollektiva boendelösningar är en fråga för den öppna bostadsmarknaden där Äldrenämnden ser och uppmuntrar alla seniorer som önskar bo i kollektiva boendelösningar att vara aktiva, ställa sig i olika kö förfaranden eller uppvakta fastighetsägare till samarbete. Detta kräver engagemang, lust och kreativitet bland de som önskar att finna bra bo- och levnadssätt under seniorlivet men ger också förutsättningar att skapa önskvärda bo lösningar.

Ett exempel är den i Stockholm kooperativa hyresrättsföreningen, Regnbågen, ett seniorboende för HBT-personer-homosexuella, bisexuella och transpersoner. Hyresrättsföreningen grundades år 2009 och under 2013 öppnade seniorboende i samarbetet med Stockholm stads fastighetsbolag Micasa. Föreningen hyr 28 lägenheter av Micasa som föreningen därefter hyr ut till sina medlemmar. Hyresrättsföreningen har ett kösystem. Ett bra exempel där engagemang och samarbete skapat bo gemenskap.

När behov av vård- och omsorg ökar, när hemtjänst- och hemsjukvårdsinsatser inte längre skapar goda levnadsvillkor i den ordinära

bostaden finns möjligheten efter biståndsbeslut enligt socialtjänstlagen (SoL) att flytta till vård- och omsorgsboende. En boendeform som äldrenämnden har ansvar att planera för.

Att planera för enheter med inriktning, profilenheter, innebär att det finns behov av ett underlag, ett större antal biståndsbeviljanden, dvs personer med beslut om vård- och omsorgsboende med önskan att bo i gemenskap. Men det finns även behov av att det finns tillkommande personer som ansöker, beviljas och uttrycker önskan att bo inom ett regnbågsboende för att kunna bedriva verksamhet långsiktigt.

Äldreboendet Hanveden som drivs av Norlandia i Hanninge planerade att erbjuda som första äldreboende i Sverige en enhet med hbtqi-inriktning för äldre. Vid uppstarten fanns inga sökanden och boendet ändrade inriktning för enheten. Vid samtal med verksamhetschef så uttrycker denne att det idag inte finns ett underlag, endast en person, som önskat flytta till profilenheten. I deras analys ansåg de sig vara för tidiga i planeringen för en hbtqi-enhet men tror att när 50-och kanske 60-talisterna åldras ökar behov och önskemål om hbtqi-boende.

I tider av utmanade ekonomi behöver alla vårdplatser nyttjas till de som har största behov därav kan det finnas risker kring etablering av profilenheter, enheter med inriktningar. Att uppmärksamma är att det finns såväl fördelar som potentiella risker i att planera profilenheter. En presumtiv risk är att profilenheter kan leda till ökad segregering och stigmatisering vilket kan i sin tur ökar utsatthet i stället för att minska och till skapa trygghet.

Som senior och hbtqi-person har man som alla andra rätt till en god äldreomsorg fri från diskriminering, kränkning, förutfattade meningar och bristande kompetens. För god vård- och omsorg är vikten av ett bemötande grundat på kunskap och förståelse från personal. Utbildning och kunskap är av vikt för det goda bemötandet, förståelse, men är också grunden för att möta upp mot personens individuella önskemål uttryckta i levandsberättelser och genomförandeplaner. Ett kunskapsbaserat bemötande grundar den öppenhet, trygghet och gemenskap som äldre behöver när man är som mest sårbar.

Inom Umeå kommuns förvaltningar möter och samarbetar många medarbetare med hbtqi-personer under sin arbetsdag därav är utbildning viktig för alla. Idag erbjuds utbildningen En arbetsplats för alla där hbtqi-frågor är en del i utbildningen. Utbildningen handlar om förebyggande arbete mot diskriminering och kränkande särbehandling. Utbildningen ska ge förståelse för diskrimineringsgrunderna och normkritiskt tänkande samt vilket ansvar chef och medarbetare har och syftet med lagstiftningen.

Det finns även möjlighet att öka kunskap, kompetens och bemötande för personal genom hbtqi-certifiering. RFSL är en samarbetspart kring certifiering. En certifiering ger en teoretisk grund och kännedom om vilka svårigheter som kan dyka upp.

Regeringen har gett Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen uppdrag om insatser för att främja äldre HBTQ personers rättigheter och möjligheter som ska slutredovisas mars 2025. Socialstyrelsen ska ta fram och sprida kunskapshöjande material om hbtqi-frågor i samband med vård och omsorg om äldre personer. Uppdraget syftar till att höja hbtqi-kompetensen hos olika yrkesgrupper inom den kommunala hälso- och sjukvården och socialtjänsten och deras verksamheter. Äldre hbtqi-personers rättigheter i relation till vård och omsorgen ska ingå. Folkhälsomyndigheten ska vidta insatser för att stärka och utveckla arbetet avseende äldre hbtqi-personers hälsa och levnadsvillkor. I uppdraget ingår bland annat att på ett fördjupat sätt följa kunskapsområdet åldrande och äldre hbtqi-personers hälsa genom uppföljning, fördjupade analyser och kunskapsspridning. Uppdraget är av intresse för fortsatt kunskapsbaserat arbete inom området och en möjlighet till fördjupad fortbildning framgent.

Den enskilde med hemtjänst- och hemsjukvårdsinsatser har i sin genomförande plan en individuell möjlighet att uttrycka vad hen önskar kring insatsers utförande eller mängd information hen önskar delge. Som enhetschef och medarbetare är det av största vikt att respektera och bemöta efter hens vilja och uttryck genom lyhördhet och professionalism. Äldreomsorgsförvaltningen vill avslutningsvis uppmärksamma verksamhetsmål kring preventiva insatser, förebyggande insatser, som ska bistå seniorer att självständigt bo- och leva i sin ordinarie bostad så länge som möjligt och därefter med stöd av hemtjänst- och hemsjukvård för att leva ett bra liv ännu en tid hemma. Att arbeta preventivt innebär möjligheter tillsammans med civilsamhället, föreningslivet och den enskilde tillskapa möten, kontakter och samvaro för att minska ofrivillig ensamhet och därmed minska oro och sjuklighet.

Äldrenämnden ser inte att det idag finns förutsättningar för etablering, reservera en enhet, för regnbågsboende då alla vård- och omsorgsplatser behöver tillfalla de personerna med störst omvårdnadsbehov. Motionens föreslås därför avslås i denna del.

Äldrenämnden anser att det finns stort ansvar att det tillhandahålls fortbildning i hbtqi-frågor för alla medarbetare inom Umeå kommun där Socialstyrelsens tillkommande utbildningsmaterial kan utgöra en fördjupad fortbildning för medarbetare inom äldreomsorgen. HBTQI-utbildning ingår

redan idag i den kommunövergripande utbildningen "En arbetsplats för alla" Motionen föreslå därför anses besvarad i denna del.

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Åsa Jernbom
Strateg

Tjänsteskrivelse

2025-04-03

Kommunfullmäktiges
jämställdhetsutskott

Diariennr: KS-2025/00326

Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Förslag till beslut

Jämställdhetsutskottet beslutar

att överlämna remissutgåva av policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun till kommunens nämnder och bolag för yttrande

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen 2025 av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbete i ordinarie styr- och ledningssystem. Då Umeå kommun genomgått en omorganisering och antagit en ny styrmodell finns behov av att se över utformningen av ett sådant stöddokument så att det harmoniserar med den nya styrningen. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun.

Syfte

Syftet med policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för detsamma. Policyn är tänkt att fungera som ett stöd till framför allt nämnder i förståelsen av hur jämställdhetsarbete kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete. Jämställdhetsutskottet är ansvarigt för policyn och utgångspunkten är det av kommunfullmäktige antagna övergripande inriktningsmålet kring jämställdhet.

Remissförfarande

Förslag till policy föreslås nu lämnas på remiss till kommunens nämnder samt bolag för yttrande.

Jämställdhetsutskottet önskar synpunkter kring policyns upplägg och innehåll samt om nämnder och bolag ser behov av att det senare tas fram

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00326

kompletterande riktlinje som ytterligare förtydligar hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas.

Remissyttrande ska vara inlämnat till jämställdhetsutskottets diarium senast den 31 augusti 2025. Vid inlämning av remissyttrande ska ärendenummer KS-2025/00326 framgå i ärenderaden. Skicka remissyttrandet till sofia.gustafsson.2@umea.se

Beslutsunderlag

Remissversion av Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beredningsansvariga

Annika Dalén, jämställdhetsstrateg

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Beslutet ska skickas till

Kommunens nämnder

Kommunala bolag

Ledningskoordinator

Förnamn, Efternamn

Befattning

Annika Dalén

Jämställdhetsstrateg

Remissversion av

Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun

Beslutad av:
Kommunfullmäktige

Diarienummer:
XXX

Datum och paragraf för beslutet: XXX

Policyn styr:
Kommunkoncernen

Dokumenttyp:
Policy

Giltighetstid:
Tills vidare

Dokumentansvarig nämnd:
Jämställdhetsutskottet

Bakgrund

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017. Uppdateringen 2025 av styrdokumentet syftar till att det fortsatt ska fungera som ett stöd för det strategiska jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och arbetet med att tydligare integrera jämställdhetsarbete i ordinarie styr- och ledningssystem. Då Umeå kommun genomgått en omorganisering och antagit en ny styrmodell finns behov av att se över utformningen av ett sådant stöddokument så att det harmoniserar med den nya styrningen. I denna uppdatering ingår också att styrdokumentet går från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna riktlinjer för styrande dokument i Umeå kommun.¹

Syfte

Syftet med policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun är att tydliggöra de principer och förhållningssätt som ligger till grund för detsamma.

Policyn är tänkt att fungera som ett stöd till framför allt nämnder i förståelsen av hur jämställdhetsarbete kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete.

Jämställdhetsutskottet är ansvarigt för policyn och utgångspunkten är det av kommunfullmäktige antagna övergripande inriktningsmålet kring jämställdhet.

Omfattning och avgränsning

Umeå kommun har ett övergripande jämställdhetspolitiskt inriktningsmål, beslutat av Umeå kommunfullmäktige:

Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål är långsiktiga, används för att skapa riktning och förändring i en avgränsad fråga eller inom ett avgränsat område som är gemensamt för flera kommunala aktörer och kan syfta till att skapa utvecklingskapacitet.

Det jämställdhetspolitiska inriktningsmålet ingår i programmet för social hållbarhet, och programstyrningen fungerar som en konkretisering och inramning av de inriktningsmål som kommunfullmäktige antar. Samtidigt är jämställdhet ett horisontellt perspektiv och en

---

¹ Policy: Beskriver övergripande förhållningssätt eller principer för kommunen inom ett område. De är översiktliga, generella och hållbara över tid. De lämnar ett stort handlingsutrymme. Kan beslutas av kommunfullmäktige. (Riktlinje för styrande dokument, politiskt beslutade)

övergripande strategisk fråga som måste genomsyra samtliga program och verksamheter och inte enbart begränsas till ett fokusområde inom ett av flera program.

Jämställdhetsarbete som utgår från det av kommunfullmäktige antagna målet har fokus på en rättvis fördelning av makt och resurser. Det avser alltså inte i första hand rättighetsarbete utifrån ett diskrimineringsperspektiv och har inte fokus på individer utan på maktfördelning och strukturer.

Vilka berörs av policyn

Policyn omfattar Umeå kommunkoncern. Den kommunala koncernen består av kommunfullmäktige, kommunstyrelse, kommunens nämnder och förvaltningar samt helägda kommunägda bolag. I delägda bolag och andra associationsformer verkar kommunen för att policyn ska tillämpas i tillämpliga delar. Vad som är tillämpliga delar ska avgöras utifrån ägarförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

Principer och förhållningsätt

Jämställdhet handlar om att kvinnor och män ska ha lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter inom livets alla områden. Människor ska ha möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förhoppningar och inte styras och begränsas av stereotypa föreställningar om kön. Det handlar om att medvetandegöra livsvillkoren för flickor och pojkar, kvinnor och män i vår kommun och att utveckla arbete för att kunna ge en jämställd medborgarservice och vara en drivkraft för ett jämställt samhälle. Kommunen ska vara en pådrivande aktör i jämställdhetsarbetet och har ett viktigt uppdrag i att främja jämställdhet inom organisationen såväl som i samhället i stort.

Att arbeta med att synliggöra maktstrukturer och arbeta för att förändra dem kräver ambition och mod. Umeå kommuns mest framgångsrika satsningar utifrån jämställdhetsperspektiv har blivit framgångsrika för att det har funnits en politisk vilja, stöttande ledning, engagerade medarbetare och att arbetet varit kopplat till verksamhetens uppdrag. Skrivningar om jämställdhet bör därför med fördel ingå i nämndernas grunduppdrag.

De bärande principerna för jämställdhetsarbetet i Umeå kommun är:

- Jämställdhetsarbete med utgångspunkt i formulerade problem
- Förståelse av makt och motstånd
- Datadrivet jämställdhetsarbete som bygger på kunskap
- Jämställdhetsarbete är utvecklingsarbete och en del av omställningen

- Vikten av samverkan och lösningar över verksamhetsgränserna

Jämställdhetsarbete med utgångspunkt i formulerade problem

En grundläggande utgångspunkt för jämställdhetsarbetet är att utgå ifrån tydligt formulerade och konkreta problem för att mål och insatser ska svara mot de jämställdhetsproblem som finns, i verksamheten liksom i samhället. I en tydlig problemformulering framgår:

- vad som behöver förändras
- vem eller vilka som drabbas av problemet
- vad eller vilka det är som bidrar till att problemet upprätthålls

Detta innebär att identifiera hur problemet definieras och vilka antaganden som ligger till grund för denna definition, samt att undersöka vilka konsekvenser denna representation av problemet har för olika grupper och individer, inklusive vilka aspekter av problemet som inte tas upp i representationen. Det som lämnas osagt och inte problematiserat kommer inte heller att bli inkluderat i arbetet.

Det är viktigt att prioritera de problem som verksamheten har möjlighet att påverka utifrån sitt mandat och uppdrag och att välja de insatser och förändringar som har störst potential att öka jämställdheten för målgruppen och som kan få största möjliga genomslag i samhället, i linje med det jämställdhetspolitiska inriktningsmålet.

Förståelse av makt och motstånd

Jämställdhet handlar om en jämn fördelning av makt och resurser mellan könen samt att skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation. Makt kan avse formell makt förvärvad genom exempelvis en viss befattning, men kan även avse möjligheten och privilegiet att formulera både problem och möjliga lösningar, att forma samhället såväl som sina eget liv. Strategin utgår från ett könsperspektiv men det är viktigt att i det arbetet vara medveten om att könsmaktsordningen samspekar med andra maktstrukturer som till exempel etnicitet, klass, ålder, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet och andra sociala kategorier.

Ifrågasättande av maktfördelning, privilegier och inflytande berör och upprör. Aktivt jämställdhetsarbete innebär en kritisk granskning av den egna verksamheten och möts därför ofta med motstånd. Det är viktigt att berörda verksamheter är medvetna om detta och att det från ledningshåll tydliggörs att det är en prioriterad fråga som syftar till

förbättringar för såväl medarbetare som invånare och att stöd erbjuds den eller de personer som ska leda processen.

Datadrivet jämställdhetsarbete som bygger på kunskap

Kunskap är en central del av jämställdhetsarbetet i Umeå kommun och ökar insikten i vad olika beslut får för konsekvenser för kvinnor respektive män. Individer och organisationer utvecklas då både kvinnors och mäns kunskaper om jämställdhet ökar.

Olika grupper har olika förutsättningar och olika villkor på grund av dessa. Kvinnors och mäns livsvillkor och levnadsförhållanden kan delvis synliggöras genom könsuppdelad statistik där det handlar om att belysa vilka villkor kvinnor och män har i Umeå kommun. Fakta och könsuppdelad statistik utgör en bra början, men för att underlaget ska bli ett verktyg för verklig förändring mot ökad jämställdhet behövs analyser och åtgärder för en jämnare fördelning av makt och resurser samt att skapa förutsättningar för alla att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation.

Kunskap om jämställdhet, hur ojämställdhet uppstår och upprätthålls och kan förändras är väsentlig för att kunna bedriva ett förändringsarbete. För att kunna identifiera träffsäkra ojämställdhetsproblem behövs också kunskap om hur andra maktordningar samverkar med kön. Utifrån kunskapen behöver jämställdhetsarbetet organiseras så att det skapas ett institutionellt lärande som stannar kvar i och sprids inom organisationen.

Jämställdhetsarbete är utvecklingsarbete och en del av omställningen

Jämställdhetsarbete är en integrerad del av omställningsförmågan inom en organisation. För att kunna anpassa sig till förändringar och utveckla hållbara lösningar krävs en aktiv och medveten satsning på jämställdhet. Detta innebär att identifiera och adressera strukturella hinder, samt att utveckla strategier som främjar en rättvis omfördelning av makt och resurser. Jämställdhetsarbete är också ett utvecklingsarbete som bygger på kunskap och kontinuerligt lärande. Genom att samla in och analysera data, samt utbilda medarbetare och ledare, kan organisationen utveckla effektiva strategier som främjar jämställdhet. Det krävs också en vilja att utmana befintliga normer och strukturer, och att vara öppen för nya idéer och perspektiv.

För att arbetet ska leda till resultat behöver det integreras i organisationens verksamhet och processer. Jämställdhetsperspektiv bör finnas med i alla beslut och på alla nivåer. Det är en strategi för lärande och förändring där organisationer utvecklar ett reflekterande och analyserande arbetssätt för att synliggöra och åtgärda ojämställdhet. För detta krävs en

organisation med förändringskompetens där ett systematiskt lärande tillåts pågå genom att analysera och driva innovation. Jämställdhetsarbetet bidrar till att höja kvaliteten i verksamheterna och skapa en rättvis fördelning av makt och resurser som på sikt även bidrar till ett mer jämställt samhälle.

Vikten av samverkan och lösningar över verksamhetsgränserna

Jämställdhetsarbete syftar till att lösa övergripande problem som går över verksamhetsgränserna och där samverkan är en grundläggande förutsättning för att nå framgång. Genom att sätta olika personer med olika expertis runt bordet ställs frågor på nya sätt, vilket motverkar att problem formuleras på samma sätt om och om igen med sikte på lösningar som är möjliga inom den egna verksamheten. Att vara modig och ha ett utmaningsdrivet, samarbetsbaserat och utforskande arbetssätt ska därför vara utgångspunkten för jämställdhetsarbetet, vilket främjar innovation och medskapande mellan verksamheter men också med andra aktörer i den offentliga sektorn, civilsamhället, näringslivet och forskarsamhället. Kommunen fungerar här som ett viktigt föredöme och katalysator för att få fler att delta i jämställdhetsarbetet.

Organisation och ansvar

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott har utifrån sitt uppdrag att initiera, granska och följa upp kommunövergripande frågor ur ett jämställdhetsperspektiv, ur jämställdhetssynpunkt bereda ärenden som ska behandlas av kommunfullmäktige, utveckla strategier för att uppnå jämställdhetsmålen samt öka medvetenheten om vikten av ett jämställdhetsperspektiv inom olika politikområden uppdraget att stötta policyns genomförande.

Ansvaret för att konkretisera delmål, aktiviteter, åtgärder och indikatorer för arbetet ligger på nämnder och verksamheter. Jämställdhetsarbetet bör vara en del av verksamhetsplaneringen och det ska avsättas tid och resurser för att arbeta med målen som sedan redovisas och följs upp i ordinarie styr- och ledningssystem. Nämnder som behöver stöd i sitt jämställdhetsarbete kan vända sig till jämställdhetsutskott och till jämställdhetsstrateg.

Umeå kommun har tjänsteresurser som fungerar som stöd i processer kring jämställdhetsfrågor och jämställdhetsintegrering på övergripande nivå samt arbetar med strategiskt utvecklingsarbete i frågorna. Vidare har kommunen personalfunktionen som

ansvarar för arbetet med, arbetsgivarfrågor, lönekartläggning samt ärenden som rör diskrimineringslagstiftning.

Relaterade styrdokument

Av kommunfullmäktige fastställt Planeringsdirektiv

Den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå (CEMR-deklARATIONEN)

Tjänsteskrivelse

2025-04-03

Kommunfullmäktiges
jämställdhetsutskott

Diarienumr: KS-2025/00366

JUSK Genomgång av nämndernas grunduppdrag och jämställdhetsmålet

Förslag till beslut

Jämställdhetsutskottet har tagit del av informationen

Ärendebeskrivning

Genomgång av samtliga verksamhetsnämnders yttranden på Planeringsdirektiv och budget 2026 samt plan 2027–2029 med fokus på remissfråga 3 *Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?* Inriktningsmålet för jämställdhet är ett av två inriktningsmål som ingår i Program för social hållbarhet. Dokumentet går även igenom eventuella förslag på justeringar av nämndens grunduppdrag i enlighet med jämställdhetsutskottets förslag.

Beslutsunderlag

Nämndernas yttranden på Planeringsdirektiv och budget 2026 samt plan 2027–2029

Beredningsansvariga

Annika Dalén, jämställdhetsstrateg
Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Beslutet ska skickas till

Ledningskoordinator

Förnamn, Efternamn
Befattning

Annika Dalén
Jämställdhetsstrateg

Nämndernas yttranden på Planeringsdirektiv och budget 2026 samt plan 2027–2029

Detta dokument är en genomgång av samtliga verksamhetsnämnders yttranden på Planeringsdirektiv och budget 2026 samt plan 2027–2029 med fokus på remissfråga 3 *Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?* Inriktningsmålet för jämslhdet är ett av två inriktningsmål som ingår i Program för social hållbarhet. Dokumentet går även igenom eventuella förslag på justeringar av nämndens grunduppdrag i enlighet med jämslhdetsutskottets förslag.

Nämndernas egna formuleringar i sina yttranden *presenteras nedan i kursiv.*

Kommunstyrelsen

Grunduppdrag

Jämslhdet nämns inte specifikt i beskrivningen av kommunstyrelsens grunduppdrag. Ingen föreslagen justering i nämndens yttrande.

Program för social hållbarhet

Kommunstyrelsen föreslår att Program för social hållbarhet struktureras om i sin helhet, se bilaga.

Byggnadsnämnden

Grunduppdrag

Grunduppdrag – Förslag på omformulering

Nämnden föreslår kommunfullmäktige att nämndens grunduppdrag formuleras i enlighet med jämslhdetsutskotts förslag 2025-02-13 §10 (Dnr KS-2025/00147).

Program för social hållbarhet

- Konkretiseras –Nämnden anser att programmen behöver konkretiseras vad gäller insatser/åtgärder som gör uppföljning/ansvarsutkrävande möjlig.

- Ansvarsutkrävande - Nämnden anser att ansvarsutkrävande ska genomsyra programstyrmodellen.

- Politisk förankring - Nämnden anser att formerna för den politiska förankringen i bolag/nämnder bör tydliggöras utifrån programstyrningens årshjul.

- Prioritering av resurser - För att så långt möjligt undvika att arbete med inriktningsmålen prioriteras ned med anledning av resursbrist föreslår att det tydliggörs att förvaltningschefer har ett ansvar att årligen lyfta ett bedömt resursbehov för ett ändamålsenligt arbete med inriktningsmål och tilläggsuppdrag.

Fritidsnämnden

Grunduppdrag

Fritidsnämndens grunduppdrag innehöll redan sedan tidigare skrivningar om jämställdhet.

Program för social hållbarhet

Fritidsnämnden avstår att yttra sig avseende revidering av program.

För- och grundskolenämnden

Grunduppdrag

För- och grundskolenämndens grunduppdrag innehöll redan sedan tidigare skrivningar om jämställdhet.

Program för social hållbarhet

Programmets syfte synliggör kommunens ambitioner. Nämnden är i grunden positiv till de nuvarande fem fokusområdena men anser att de närmsta åren bör fokus helt läggas på arbetet Umeå växer tryggt och säkert. Programmets nuvarande bredd föreslås därför ses över.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Grunduppdrag

Jämställdhet nämns inte specifikt i beskrivningen av gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens grunduppdrag. Ingen föreslagen justering i nämndens yttrande.

Program för social hållbarhet

Programmets syfte synliggör kommunens ambitioner. Nämnden är i grunden positiv till de nuvarande fem fokusområdena men anser att de närmsta åren bör fokus helt läggas på arbetet Umeå växer tryggt och säkert. Programmets nuvarande bredd förslås därför ses över.

Individ- och familjenämnden

Grunduppdrag

Jämställdhet nämns inte specifikt i beskrivningen av individ- och familjenämndens grunduppdrag. Ingen föreslagen justering i nämndens yttrande.

Program för social hållbarhet

När det gäller både program för tillväxt och program för social hållbarhet har nämnden ett starkt önskemål om att programmets innehåll ska ses över och minskas i omfattning. Detta för att göra tydligare prioriteringar i programmen och fokusera på de allra viktigaste frågorna tillika kommunens största utmaningar, så som kompetensförsörjning och den sociala utvecklingen i samhället. När det gäller den sociala utvecklingen är arbetet med Umeå växer tryggt och säkert en grundläggande del. Nedan följer fler kommentarer kring varje program.

Program för social hållbarhet

Kompetensförsörjningen är som tidigare nämnt fortsättningsvis ett växande problem för nämndens verksamheter och påverkar förutsättningarna för att utföra grunduppdraget. I förlängningen kan brist på personal också få konsekvenser som kan kopplas till social hållbarhet – nämnden kan tvingas prioritera och minska omfattningen av det förbyggande arbetet. Personer som får stöd i boenden eller i det egna hemmet kan också komma att påverkas om det saknas personal och verksamheten behöver prioritera. Nämnden anser likt föregående års yttrande att ett perspektiv som bör läggas till i programmet är vikten av en hållbar arbetsmiljö, för att främja stabilitet och minska personalomsättning. Om staden växer snabbare än vad resurserna för socialt arbete räcker till eller hinner hålla takt med riskerar det leda till sämre social hållbarhet. Även utifrån program för social hållbarhet är det alltså nödvändigt att staden växer organiskt i den takt samhället klarar av.

Kulturnämnden

Grunduppdrag

Jämställdhet nämns inte specifikt i beskrivningen av kulturnämndens grunduppdrag. Ingen föreslagen justering i nämndens yttrande.

Program för social hållbarhet

Kulturnämnden ser inga sådana behov utifrån sin verksamhet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Grunduppdrag

Grunduppdrag – Förslag på omformulering Nämnden föreslår kommunfullmäktige att nämndens grunduppdrag formuleras i enlighet med jämställdhetsutskotts förslag 2025-02-13 §10 (Dnr KS-2025/00147).

Program för social hållbarhet

- Konkretiseras –Nämnden anser att programmen behöver konkretiseras vad gäller insatser/åtgärder som gör uppföljning/ansvarsutkrävande möjlig.*
- Ansvarsutkrävande - Nämnden anser att ansvarsutkrävande ska genomsyra programstyrmodellen.*
- Politisk förankring - Nämnden anser att formerna för den politiska förankringen i bolag/nämnder bör tydliggöras utifrån programstyrningens årshjul.*
- Prioritering av resurser - För att så långt möjligt undvika att arbete med inriktningsmålen prioriteras ned med anledning av resursbrist föreslår att det tydliggörs att förvaltningschefer har ett ansvar att årligen lyfta ett bedömt resursbehov för ett ändamålsenligt arbete med inriktningsmål och tilläggsuppdrag.*
- Samhällsekonomiska analyser –Nämnden anser att kommunen bygger en tillsvidarelösning för att genomföra och/eller upphandla samhällsekonomiska analyser som ett underlag för långsiktigt kloka beslut.*
- Program social hållbarhet - Nämnden anser att detta Program även bör destinerats till nämnden utifrån miljöbalkens portalparagraf samt nämndens arbete med; konsumentvägledning, skuldrådgivning, förvaltare, alkohollagen och lokal operativ samverkan.*

Tekniska nämnden

Grunduppdrag

Jämställdhet nämns inte specifikt i beskrivningen av tekniska nämndens grunduppdrag. Ingen föreslagen justering i nämndens yttrande.

Program för social hållbarhet

Avseende Program för Social hållbarhet har tekniska nämnden utsetts till huvudansvarig för flera fokusområden och delmål. I de flesta av dessa stämmer det bra att tekniska nämnden är en av de huvudansvariga. Till exempel när det kommer till fokusområde 1 "Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden" och fokusområde 2 "Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv" samt fokusområde 3 "Barns uppväxtvillkor" så är det rimligt att nämnden utifrån sitt grunduppdrag och det arbete som redan sker kan bidra, särskilt avseende 1.1 "Förhindra framväxten av segregation och utsatta områden", 2.1 "Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering" samt 3.1 "Barns och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas".

Det är inte lika tydligt hur nämnden kan bidra när det kommer till målen 1.2 "Ett Umeå fritt från våld" och 2.3 "Mäns våld mot kvinnor ska upphöra". Dessa utgår ifrån Umeå kommuns handlingsplan mot våld där fokus är att minska våld i nära relationer och även om området är angeläget är det inte en del av nämndens grunduppdrag.

Nämnden arbetar aktivt med utveckling och underhåll av våra utomhusmiljöer, t ex belysning och beskärning av växtlighet vilket ger en tryggare utemiljö, men då de flesta våldsbrott sker i hemmet ställer sig nämnden frågande till om nämnden inom detta område ska ha ett huvudansvar. I Umeå kommuns handlingsplan mot våld står Gator och parker med som en part men det är oklart vilken roll våra verksamheter har i det arbetet i och med att det till stor del handlar om att ge socialt stöd i olika sammanhang. Övriga nämnder som angivits ett ansvar har ett tydligare uppdrag kopplat till detta mål.

Äldrenämnden

Grunduppdrag

Jämställdhet nämns inte specifikt i beskrivningen av äldrenämndens grunduppdrag. Ingen föreslagen justering i nämndens yttrande.

Program för social hållbarhet

I enighet med äldrenämndens svar på Remissfråga 1 står kommunen inför ett omställningsarbete utifrån ny Socialtjänstlag. Bedömningen från såväl äldrenämnden som nationella myndigheter är att omställningen kommer att pågå i flera år och involvera såväl flera nämnder i kommunerna som andra myndigheter och civilsamhälle. Program för social hållbarhet har som syfte att bidra till att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämlikt och jämställt som möjligt och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla. Programmet innefattar målområden som i många avseenden relaterar till ny socialtjänstlag. Detta bör omfattas i programmets skrivningar och en dedikerad samverkan över nämnds- och förvaltningsgränserna bör förstärkas.

Bilaga: Kommunstyrelsens förslag till revidering av program för Social hållbarhet

Förslag till revidering: Stadsledningskontoret föreslår att program för Social hållbarhet revideras från fem till två fokusområden. Syftet är att skapa starkare genomförandekraft i programmet. Förslag till revidering av programmet har även gjorts för att undvika överlappning med sådant som ingår i nämndernas grunduppdrag.

Program för social hållbarhet

Programmets syfte är att bidra till att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna, genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämställt och jämlikt som möjligt, och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla. En socialt hållbar kommun är inkluderande, trygg och skapar förutsättningar för välbefinnande för alla invånare.

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål två och tre: *Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden*, samt *Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv*. Det finns en stark koppling mellan målen då social hållbarhet är komplext och kräver bred samverkan mellan aktörer på alla nivåer för att möta de gemensamma samhällsutmaningarna. I arbetet med social hållbarhet är ett helhetsperspektiv av stor betydelse, så att insatser inte enbart sker punktvis för särskilda platser eller särskilda grupper. Dessa inriktningsmål är sammanhängande dimensioner av det som gemensamt utgör social hållbarhet och bör inte hanteras separat från varandra.

Programmets fokus är på de övergripande utvecklingsområden där samverkan mellan olika förvaltningar, och med de kommunala bolagen, är avgörande för att uppnå inriktningsmålen. Arbetet för social hållbarhet ska även fortsätta främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.

Fokusområde 1 - Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Umeå ska växa till en hållbar storstad utan storstadens problem. Tillväxtmålet ska klaras utan att äventyra kommunens höga värden när det gäller tillit, trygghet och social sammanhållning, och utan att utveckla utsatta områden enligt polisens definition.¹ För att uppnå det målet är det avgörande att arbeta långsiktigt och i samverkan med två delmål:

1.1 Stärka inkludering och jämlikhet

När människor med olika etnisk bakgrund och/eller ekonomiska förutsättningar inte bor på samma områden, träffas på samma arbetsplatser eller möts i föreningslivet så minskar den sociala sammanhållningen. Därför är det viktigt att:

- *Främja goda och jämlika levnadsvillkor samt jämlika möjligheter för alla, genom förebyggande folkhälsoarbete, tillgång till utbildning, särskilt stöd till personer som står långt*

från arbetsmarknaden, och ett fördjupat arbete med att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter, inklusive inom den kommunala organisationen. Det är viktigt att särskilt främja goda uppväxtvillkor för barn och unga, oavsett föräldrarnas bakgrund, inkomst eller livsval, bland annat genom att motverka barnfattigdom.

- *Skapa förutsättningar för social blandning*, genom att öka flöden mellan stadsdelar, stärka mötesplatser, utveckla trygga och tillgängliga boendemiljöer och ett blandat bostadsbestånd där människor med olika ekonomiska förutsättningar har möjlighet att bo nära varandra.
- *Stärka möjligheterna för dialog och delaktighet* för att alla ska känna att de är en del av samhället och har möjlighet att göra sina röster hörda. Barn och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas, i enlighet med Barnkonventionens grundläggande principer.

1.2 Förebygga brottslighet och våld

I Umeå ska brottsligheten fortsatt vara låg och tryggheten hög.² Därför är det viktigt att i samverkan mellan kommun, polis och andra aktörer:

- *Förebygga och motverka organiserad brottslighet*, eftersom den utgör ett systemhot mot ett tryggt, öppet och demokratiskt samhälle.³ Fokus bör ligga på att förebygga rekrytering av barn och unga till kriminella gäng (det arbete som pågår inom Umeå växer tryggt och säkert), samt att minska den organiserade brottslighetens påverkan och inkomstkällor genom att motverka narkotikahandel, välfärdsbrott, arbetslivskriminalitet, människohandel, infiltration och otillåten påverkan.
- *Förebygga våld* genom att öka medvetenheten om våld hos medborgarna och kompetenshöja kommunens medarbetare, i synnerhet de som arbetar med barn och unga. Två särskilt prioriterade områden utifrån kommunens lägesbild av brottsligheten är mäns våld mot kvinnor samt våld mot och mellan barn.⁴ Fokus bör ligga på förebyggande arbete, samt på att erbjuda snabbt och samordnat stöd till särskilt utsatta brottsoffer, och att utveckla riktade insatser för våldsutövare.

I arbetet ingår att utveckla hur kommunen mellan olika förvaltningar kan arbeta mer tillsammans, samt med andra aktörer och civilsamhället, detta i syfte att förbättra och utveckla arbetsmetoderna för att skapa ännu bättre förutsättningar för tidiga insatser och långsiktiga verksamheter.

Fokusområden 2 - Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Jämställdhet är en övergripande strategisk fråga för kommunen och ska även fortsatt genomsyra samtliga program och verksamheter genom ett aktivt jämställdhetsarbete inom ramen för sina grunduppdrag. För att främja den sociala hållbarheten är det särskilt viktigt att:

2.1 Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering

Arbete med jämställdhet i samhällsutvecklingen har varit en central del av utformningen av staden i över fyra decennier. Umeå är en ledande stad i Europa inom jämställd och hållbar stadsutveckling. För att skapa en stad som är inkluderande och rättvis för alla invånare är både bredd och spets nödvändiga i arbetet:

- *Systematiskt integrera* ett jämställdhetsperspektiv i utvecklingen av det offentliga rummet för att bygga en hållbar stad med och för de som ska leva i den. Detta innebär att säkerställa att alla, oavsett kön, kan vistas och röra sig i staden på lika villkor. Detta inkluderar även att ta hänsyn till olika behov och livsvillkor i planeringen och utformningen av offentliga platser.
- *Genomföra särskilda pilotsatsningar* för att flytta fram positionerna inom jämställd stadsplanering och aktivt utmana rådande maktstrukturer. Dessa satsningar kan inkludera innovativa projekt och initiativ som syftar till att främja jämställdhet på nya och kreativa sätt. Exempel på sådana satsningar kan vara att utveckla nya metoder för medborgardialog, testa nya teknologier och att främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.

2.2 Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling

Enligt Parisavtalet ska klimatomställningen och arbete för klimatanpassning främja jämställdhet. Parisavtalet säger också att utsläppsminskningar ska och kan utföras inom ramen för hållbar utveckling, där jämställdhet utgör ett av målen enligt Agenda 2030. I takt med klimatomställningen är det viktigt att säkerställa en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället som innebär att vinsterna kommer flertalet till del samtidigt som kostnaderna och ansvaret fördelas efter bärkraft. Rättvisa är också centralt för att skapa acceptans för den hållbara utvecklingen. Grunden i jämställdhetsarbetet handlar om att synliggöra livsvillkor och erfarenheter för flickor och pojkar, kvinnor och män i vår kommun, och vilka konsekvenser dessa får, för att utifrån denna analys genomföra åtgärder för en jämnare fördelning av makt och resurser samt för att skapa förutsättningar för alla att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation.

Relaterade dokument

- Strategisk plan för Umeå kommun 2016–2028
- Umeå kommuns översiktsplan
- Umeå kommuns bostadsförsörjningsprogram
- Umeå kommuns program för hållbar landsbygdsutveckling
- Umeå växer tryggt och säker Aktivitetsplan 2024–2026
- Kulturpolitiskt program för Umeå kommun
- Program för tillgänglighet i Umeå kommun
- Avsiktsförklaring för en god, jämlik och jämställd hälsa i Västerbotten
- Umeå kommuns handlingsplan mot barnfattigdom
- Kommungemensam handlingsplan för det suicidförebyggande arbetet
- Umeå kommuns handlingsplan mot hemlöshet

- Överenskommelse om samverkan för att förbättra kompetensförsörjningen och påskynda individers etablering i arbetslivet mellan Arbetsförmedlingen, Umeåregionens kommuner och Samordningsförbundet
- Överenskommelse om samverkan och prioriteringar mellan Umeå kommun och Polismyndigheten 2025–2027
- Medborgarlöften Umeå 2025–2027
- Brottligheten i Umeå - lägesbild 2023
- Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
- Den europeiska deklarationen för jämställdhet på lokal och regional nivå (CEMR deklarationen)
- Länsstrategi Ett jämställt Västerbotten 2023–2030

Tjänsteskrivelse

2025-04-03

Kommunfullmäktiges
jämsälldhetsutskott

Diariernr: KS-2025/00325

JUSK Information om remissversion av policy för inköps- och upphandlingsverksamhet

Förslag till beslut

Jämsälldhetsutskottet beslutar

att till protokollet notera att utskottet tagit del av informationen

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen har beslutat att remittera förslag till policy för inköps- och upphandlingsverksamhet till nämnder och bolag för yttrande.

Jämsälldhetsutskottet har getts möjlighet att yttra sig över förslaget.

Vid sammanträdet 10 april informerar Dan Gideonsson om förslag till policy och utskottet får möjlighet att ställa frågor om förslaget.

Vid kommande sammanträdet 15 maj kommer utskottet behandla förslag till yttrande över policyn.

Förnamn, Efternamn
Befattning

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

§ 48

Diarienum: KS-2024/00830

Remiss av reviderad policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att överlämna remissutgåva av policy för inköps- och upphandlingsverksamhet till kommunens nämnder och bolag för yttrande

att överlämna remissutgåva av riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet till kommunens nämnder för yttrande.

Ärendebeskrivning

Umeå kommun anskaffar varor och tjänster till ett avsevärt värde årligen. För helåret 2024 uppgick Umeå kommuns påverkbara spend till 3 724 mnkr.

Kommunrevisionen genomförde under 2022 två granskningar relaterade till kommunens Inköpsverksamhet. Dels en granskning av kommunens inköps- och upphandlingsprocess, dels en granskning av kommunens avtalsförvaltning. De rekommendationer kommunrevisionen lämnade till kommunstyrelsen var bland annat att:

- Prioritera revidering av styrdokument avseende inköp och upphandling
- Tydliggör den strategiska styrningen avseende upphandlingsfrågor utifrån ett koncernperspektiv, för att tillse den helhetssyn och effektivitet som uttalas i inköps- och upphandlingspolicyn.
- Tydliggör roll- och ansvarsfördelning avseende kommunövergripande och nämndspecifika upphandlingsbehov, beslut och -processer, inklusive delegation

- Stärk kontroll och uppföljning avseende kommunens totala inköp, för att kunna identifiera och vidta åtgärder rörande otillåtna köpbeteenden i organisationen.

Parallellt med att revisionen genomförde dessa två granskningar gav kommunfullmäktige kommunstyrelsen i uppdrag att med start 2023 *genomföra en revidering av upphandlingspolicyn och tillhörande riktlinjer (tilläggsuppdrag 2022:11).*

Uppdraget fördelades till Stadsledningskontoret och ekonomidirektör Lena Höök Gustafsson som i sin tur gav kommunens upphandlingschef respektive ledningskoordinator i uppdrag att genomföra en nuläges- och omvärldsbevakning i kommuner som är jämförbara med Umeå sett till storlek, antal anställda, kommuntyp etc.

För att möjliggöra vägval inför den fortsatta översynen av upphandlingspolicy och tillhörande riktlinjer är kunskap om hur Umeå kommun och andra kommuner valt att fördela mandat, ansvar och roller viktig. För att bygga denna kunskap har nuläges- och omvärldsbevakning genomförts och sammanställts.

De kommuner som ingått i omvärldsanalysen är Helsingborg, Linköping, Lund, Uppsala, Västerås och Örebro. Under arbetets gång har även Göteborgs stad infogats i omvärldsanalysen. Arbetet har huvudsakligen skett genom dokumentgranskning för att undersöka hur kommunerna arbetar med styrning och ansvarsfördelning inom upphandlingsområdet, i något fall har kontakt tagits med enskild kommun för att få ytterligare information.

Direkt efter att omvärldsanalysen sammanställts påbörjades arbete med nulägesanalys. Nulägesanalysen har haft fokus på att:

Upparbeta fakta om Umeå kommuns inköpsverksamhet

Undersöka i vilken grad inköp och upphandling vilar på en strategisk ansats

I dialogform fånga synpunkter/reflektioner från de förvaltningar som har väsentlig andel av kommunens inköpsvolym (spend).

Omvärldsanalys/nulägesanalys presenterades för KSnaU den 6 aug 2024.

Omvärldsanalys/nulägesanalys har även presenterats för representanter

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-03-18

---

för Upphandlingsmyndigheten (25 nov) samt för KShu (1 okt),
Äldrenämnden (21 nov) samt Kulturnämnden (19 dec).

Mot bakgrund av genomförd omvärlds- och nulägesanalys och genomförda revisionsgranskningar har förslag till förändrad inköpsverksamhet i Umeå kommun upparbetats.

Förslaget har ej utformats för att fastställas eller godkännas, förslaget ska snarare ses som en principiell förklaring till de förändringar som föreslås genomföras i policy, riktlinjer och reglemente.

Förslaget till förändrad inköpsverksamhet har på så sätt utgjort grund för det förslag till policy för upphandlings- och inköpsverksamhet samt det förslag till riktlinjer för upphandlings- och inköpsverksamhet som nu färdigställts och är klara för att lämna på remiss till nämnder/bolag.

Vad händer nu?

Förslag till policy och riktlinje föreslås nu lämnas på remiss till kommunens nämnder. Förslag till policy lämnas på remiss till kommunens bolag. Remissyttrande ska vara inlämnat till kommunstyrelsens diarium senast den 31 maj 2025. Vid inlämning av remissyttrande ska ärendenummer KS-2024/00830 framgå i ärenderaden.

För att underlätta beredning av remissyttrande i nämnder/bolag och öka förståelsen för den förändring förslaget innebär kommer digitala remisskonferenser att anordnas. Inbjudan skickas ut till förvaltningschefer och nämndsekreterare för vidarebefordran.

Beslutsunderlag

Förslag till förändrad upphandlings- och inköpsverksamhet
Remissversion - Policy för upphandlings- och inköpsverksamhet
Remissversion - Riktlinje för upphandlings- och inköpsverksamhet

Beredningsansvariga

Urban Dahlberg
Malin Ärlebrandt
Dan Gideonsson

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-03-18

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Beslut och beslutsunderlag ska skickas till

Protokoll och samtliga beslutsunderlag till Kommunrevisionen

Protokoll och samtliga beslutsunderlag till samtliga nämnder

Protokoll och policy till UKF

Remissversion av

Policy för upphandlings- och inköpsverksamhet

Beslutad av:
Kommunfullmäktige

Diarienummer:
XXX

Datum och paragraf för beslutet: XXX

Policyn styr:
Kommunkoncernen

Dokumenttyp:
Policy

Giltighetstid:
Tills vidare

Dokumentansvarig nämnd:
Kommunstyrelsen

Bakgrund

Syfte

Syftet med policy för upphandling och inköpsverksamhet i Umeå kommun är att tydliggöra de förhållningssätt och principer som ligger till grund för utformningen av Umeå kommuns upphandlings- och inköpsverksamhet.

Lagar och andra krav

Den svenska upphandlingslagstiftningen vilar på EU:s grundprinciper för upphandlingsverksamhet. Den svenska upphandlingslagstiftningen består bl a av

- Lagen om offentlig upphandling (LOU)
- Lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF)
- Lagen om upphandling av koncessioner (LUK)
- Lagen om valfrihetssystem (LOV)

Upphandlingslagarna utgör så kallade förfarandelagstiftning. Det innebär att lagarna anger hur offentliga aktörers upphandlingar och inköp ska gå till, men de reglerar inte vad som ska köpas in.

Omfattning och avgränsning

Denna policy tydliggör de övergripande förhållningssätt och principer som ligger till grund för utformningen av Umeå kommuns upphandlings- och inköpsverksamhet.

Denna policy innehåller därför ej alla de områden, mål, inriktningar och krav som kan få inverkan på enskilda upphandlingar och/eller inköp. Sådana mål, inriktningar och krav återfinns i annan lagstiftning, annan författning eller i andra styrdokument antagna av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, nämnd eller bolagsstyrelse.

Kommunfullmäktiges styrning av utformning av kommunens upphandlings- och inköpsverksamhet tar sig uttryck i denna policy, i reglemente för nämnder och styrelser samt i ägardirektiv för kommunala bolag.

Kommunfullmäktiges policy kan vid behov kompletteras med:

- Riktlinjer och anvisningar fastställda av kommunstyrelsen för att förtydliga kommunövergripande förhållanden

- Riktlinjer och anvisningar fastställda av enskild nämnd eller enskilt bolag för att förtydliga nämnd eller bolagsspecifika förhållanden
- Delegationsordning fastställd av kommunstyrelse eller nämnd för att förtydliga ansvar och mandat

Begrepp och definitioner

Anskaffning – avser de åtgärder kommunen vidtar för att köpa eller hyra (leasa) varor och tjänster som kommunens verksamhet behöver.

Inköp – avser köp av varor och tjänster.

Upphandling – avser de åtgärder som vidtas i syfte att anskaffa varor, tjänster eller byggentreprenader genom tilldelning av kontrakt över direktupphandlingsgränsen

Inköpsprocessen – avser hela kedjan från behov av vara/tjänst uppstår tills att leverans har genomförts, kontrollerats och värderats.

Upphandlingsprocess – avser hela kedjan från förberedelse och genomförande av upphandling, till uppföljning, utvärdering och realisering av avtal.

System – avser det system av styrning, processer/aktiviteter, information och kompetens som behövs för att tillgodose behov.

Varu/tjänstekategori – en grupp av varor eller tjänster med vissa gemensamma egenskaper

Kategoristyrning – styrning av inköp inom en varu/tjänstekategori genom analys, planering, genomförande och uppföljning av de inköp som genomförs inom respektive kategori.

Spend – Inköpsvolym i kr för påverkbara inköp under angiven tidsperiod.

Vilka berörs av policyn

Policyn omfattar Umeå kommunkoncern. Den kommunala koncernen består av kommunfullmäktige, kommunstyrelse, kommunens nämnder och förvaltningar samt helägda kommunägda bolag. I delägda bolag och andra associationsformer verkar kommunen för att policyn ska tillämpas i tillämpliga delar. Vad som är tillämpliga delar ska avgöras utifrån ägarförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt

Principer och förhållningsätt

Upphandling och inköp är strategiska verktyg som ska bidra till att:

- Kommunkoncernens ekonomiska resurser nyttjas effektivt.
- Nämnder och bolag kan tillgodose sina respektive ändamål/grunduppdrag.
- Kommunfullmäktiges inriktningsmål uppfylls
- Kommunens åtaganden kan tillgodoses även vid samhällsstörning/höjd beredskap
- Kommunen motverkar och förebygger välfärds kriminalitet, arbetslivskriminalitet, organiserad brottslighet, korruption och jäv.

Strategisk och effektiv anskaffning

Av kommunfullmäktige fastställd prioriteringsordning ska prägla utformning av kommunens inköpsverksamhet samt enskilda upphandlingarnas utformning och innehåll.

Kommunen ska upprätthålla en effektiv och ändamålsenlig organisation inom upphandlings- och inköpsområdet.

Detta innebär att kommunen ska utforma upphandlings- och inköpsverksamheten på sådant sätt:

- att kommunens och kommunkoncernens ekonomiska resurser nyttjas effektivt.
- att den tillgodoser de behov av varor/tjänster/byggentreprenader som nämnder/bolag har för att fullgöra grunduppdrag/tillgodose ändamål.
- att kommunfullmäktiges inriktningsmål uppnås och att strategisk prioritering utarbetas och får genomslag i enskilda upphandlingar (taktisk nivå) och avrop/direktupphandlingar (operativ nivå).
- att kommunens åtaganden kan tillgodoses även vid samhällsstörning och/eller höjd beredskap.
- att välfärds kriminalitet, arbetslivskriminalitet, organiserad brottslighet korruption och jäv förebyggs och motverkas.

Kommunens upphandlings- och inköpsverksamhet ska följas upp. Information, uppföljning och lärdomar från genomförda upphandlingar samt genomförda avrop ska aggregeras så att det är möjligt att följa i vilken omfattning inriktningsmål, prioriteringar och vägval tillgodoses.

All anskaffning av varor, tjänster och entreprenader ska baseras på en helhetssyn där det kommungemensamma intresset har företräde framför enskilda nämnders/bolags intressen om dessa står i konflikt till varandra.

Affärsmässighet, sund konkurrens och ett gott näringslivsklimat

Umeå kommunkoncern ska vara en god affärspartner och verka för sund konkurrens och för ett gott näringslivsklimat.

Inköps- och upphandlingsverksamhet är ett område som är känsligt för otillbörlig påverkan. All upphandling ska präglas av affärsmässighet, utnyttjande av konkurrens samt objektivitet. Inga ovidkommande hänsyn får tas. Företrädare för kommunen ska uppträda på ett affärsmässigt korrekt sätt. Samarbete mellan köpare och säljare ska ske i sådana former att parterna bibehåller full trovärdighet och en oberoende ställning i förhållande till varandra. Medarbetare eller andra som ansvarar för uppgifter inom området har därför ett särskilt ansvar för att förtroendet för kommunen upprätthålls.

De jävsbestämmelser som gäller enligt lag för anställda och förtroendevalda i kommunen och dess bolag ska i upphandlings- och inköpsituationer tillämpas. I alla sammanhang ska ett sådant förhållningsätt iakttas att det inte kan förekomma risk för att företrädare för kommunen gör sig skyldiga till givande eller tagande av muta.

Den som är offentliganställd bör betrakta varje förmån som otillbörlig om den kan misstänkas påverka tjänsteutövningen. Vid alla kontakter ska leverantörerna behandlas likvärdigt.

Organisation och ansvar

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att denna policy efterlevs och har ansvaret för att tillgodose krav på en ändamålsenlig och effektiv organisation. I detta ansvar ingår att upprätthålla de processer och den organisation/kompetens som kommunstyrelsen behöver för att tillgodose kommunstyrelsens roll och ansvar relaterat till kommunens inköpsverksamhet.

Kommunstyrelsen har ansvar för att planera för och genomföra kommungemensamma (samordnade) upphandlingar inom områden som ej destinerats till annan nämnd/bolag.

Varje part som ingår i upphandling eller avropar från avtal har ansvar för att realisera upphandling (implementera, följa upp och utvärdera avtal) i enlighet med den omfattning som parten avropar från sådan upphandling.

Kommunstyrelsen företräder kommunen vid strategisk samverkan avseende inköp/upphandling med andra upphandlande myndigheter och aktörer.

Kommunstyrelsen har mandat att utforma och fastställa kommunövergripande riktlinjer och anvisningar som normerar arbetet i enlighet med denna policy. Kommunstyrelsen ansvarar

för att ha uppsikt över och utöva samordnad styrning av inköpsverksamhet inom kommunen.

Varje nämnd och bolag i kommunen är en egen upphandlande myndighet och ansvarar för sin egen interna kontroll i frågor som rör inköp och upphandling.

Nämnder och bolag har att arbeta i enlighet med denna policy samt ev kommunövergripande riktlinjer som fastställs av kommunstyrelsen. Nämnd och bolag har ansvar att upprätthålla en effektiv och ändamålsenlig organisation inom sina respektive ansvarsområden.

Varje nämnd respektive bolag ansvarar för sitt inköpsbehov och har mandat att upphandla varor och tjänster som är specifika för den enskilda nämnden/bolaget.

De nämnder/bolag som tilldelats mandat att genomföra samordnade upphandlingar inom avgränsade områden ska planera för och säkra att samordning sker med övriga berörda nämnder och bolag samt med Kommunstyrelsen.

Varje nämnd respektive bolag har ansvar för att ha god framförhållning och sammanställa samt vid behov kommunicera de upphandlings- och inköpsbehov nämnden/bolaget har under kommande år.

Varje nämnd respektive bolag har ansvar för att planera, förbereda, genomföra och realisera (implementera, följa upp och utvärdera) de upphandlingar och inköp som nämnden/bolaget genomför.

Varje nämnd respektive bolag har ansvar för att beslut relaterade till upphandling/inköp fattas på behörig nivå enligt gällande delegationsordning.

Nämnd och bolag har mandat att vid behov upparbeta och fastställa riktlinjer och anvisningar som konkretiserar nämnds- eller bolagsspecifika förhållanden. Nämnd och bolag har ansvar för att säkra att sådana riktlinjer/anvisningar utgår från och följer denna policy samt ev. kommunövergripande riktlinjer från kommunstyrelsen.

Relaterade styrdokument

Av kommunfullmäktige fastställt Planeringsdirektiv

Riktlinje för god ekonomisk hushållning

Umeå kommuns näringslivsstrategi 2019-2026

Policy, plan och riktlinje för civilberedskap

Riktlinje för intern styrning och kontroll

Riktlinje för styrning och uppföljning av privata utförare

Tjänsteskrivelse

2025-04-04

Kommunfullmäktiges
jämfällldhetsutskott

Diariennr: KS-2025/00368

JUSK Information om övergripande styrning och uppföljning av tilläggsuppdraget 2024:1

Förslag till beslut

Jämställldhetsutskottet beslutar

att till protokollet notera att utskottet tagit del av informationen

Ärendebeskrivning

Vid sammanträdet informerar ledningskoordinator Dan Gideonsson om Umeå kommuns styrmodell ur ett övergripande perspektiv samt om tilläggsuppdrag 2024:1 som kommunfullmäktige tilldelat kommunstyrelsen;

"Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att se över kommunövergripande målstyrning och planering som tillkom före införandet av kommunens nuvarande styrmodell och ta fram förslag för hur sådan styrning kan inordnas inom ram för kommunfullmäktiges styrning via inriktningsmål och program"

Förnamn, Efternamn
Befattning

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2025-04-03

Kommunfullmäktiges
jämfällldhetsutskott

Diariennr: KS-2025/00245

JUSK Informationer 2025

Förslag till beslut

Jämställldhetsutskottet beslutar

att till protokollet notera att utskottet tagit del av informationen

Ärendebeskrivning

Vid sammanträdet 2025-04-10 informerar Annika Dalén och Linda Gustafsson bla om följande:

- Återkoppling ICLD-workshop i Guatemala
-

Förnamn, Efternamn
Befattning

Sofia Gustafsson